De Udstødte.

Roman

af

Friedrich Jacobsen.

Paa Dansk ved

C. Reiffenstein-Hansen.

(Fortsat.)

Hvad skulde det nu blive til i Morgen og den følgende Dag, midt i det klare Sollin, hvor enhver Anfigt kunde tilsule sig for andres forskende Øje? — —

Lindes Bolig laa i Stuetagen og var temmelig indskrænket; til højre for Indgangsdøren laa Kjøkkenet og Husholderskens Kammer, til venstre Dagligstuen, det fælles Soveværelse og bag dette endnu et lille Gitsags Værelse, som Ernst Linde havde indrettet for sig selv. Dette Værelse var allerede blevet indrømmet ham, da han gik i Latinskolen, og han plejede den Gang med megen Stolthed at tale om „sit Værelse". Senere havde han forstaaet sin Fader at leje det ud, men den gamle mente, at det ikke vilde være saa heldigt, og i hvert Fald maatte hans Søn som tilkommende højere Postembedsmand have sit eget Værelse, hvor han kunde modtage Besøg af sine Kollegaer.

Saa var alt bleven ved det gamle, ogsaa efter Præliminæreksamen, og Retsbudet sørgede for, at de bedste Møbler blev sat ind i det lille Værelse, en Sofa, et Skrivebord og en Kommode fra hans Kones Brudeudstyr.

Gjennem Vinduerne kunde man se Lampen staa paa Bordet i Dagligstuen; paa en Stol sad en gammel Kone, der strikkede.

Det var Margrethe Behrend, Lindes Husholderske, som siden Fru Lindes Død passede Huset.

Da Ernst aabnede Døren, lagde hun sit Arbejde sammen og sagde uden at se op:

„Jeg troede ikke, at De vilde komme saa tidlig hjem i Dag, Hr. Linde. Hvorledes er det saa gaaet med Deres Søn?"

„God Aften, Fru Behrend," sagde den unge Mand med svag Stemme, er Fader her ikke endnu?"

„Herre Gud!" udbrød hun forskrækket, „er det Ernst? Jeg troede, det var den gamle, — Trinene lød saa langsomme og trætte —"

Hun afbrød pludselig ved det sidste Ord, og pillede forlegen ved sit Forklæde, medens Ernst sukkende strøg Haanden over Haaret.

„Saa langsomme og trætte — aa ja, det vil jeg nok tro, han vil vist mange Gange føle sig meget træt den gamle Fader."

Saa satte han sig paa en Stol og stirrede ned i Gulvet.

„Aa, det gamle Humør kommer nok igjen," mente Fru Behrend trøstende; „vi er jo nu over det værste, og det glæder mig, at jeg dog fik Ret."

„Med hvad?"

„Jeg har hele Tiden sagt, Ernst kan ikke have begaaet noget slet, og derfor kan man heller ikke gjøre ham noget. Undersøgelsesarrest er en Ulykke, der kan ramme hvem som helst."

„Jeg er bleven straffet med 3 Maaneders Fængsel paa Grund af Underslæb, og er kun bleven fri, fordi man har regnet Straffen for afsonet i Varetægtsfængslet," sagde Ernst Linde, idet han gjorde Vold paa sig selv.

Nu var det sagt, for første Gang men du store Gud, hvor ofte skulde han endnu sige det!

Fru Behrend vendte sig længsomt om og saa stift paa ham.

„Altsaa dog! Naa, det forstaar jeg maaske ikke. Jeg maa nok hellere gaa ind i Kjøkkenet, De er vel sulten Hr. Linde?"

„Hr. Linde —"

Hun havde aldrig før kaldt ham saaledes, men kun med hans Fornavn, og saa længe han gik i Latinskolen med „du". Først da han blev Postembedsmand var „De" kommen til — af Respekt naturligvis, og nu tiltalte hun ham endnu, men formelt.

Mon det ogsaa skete af Respekt, og mon hun tjærnede sig saa hurtig for at tilberede den Smule Aftensmad, der dog kun bestod af Brød og Ost, og blot behøvede at blive bragt ind.

Ernst Linde saa efter hende med hede, tørre Øjne. Han vilde have givet meget for at kunne have lagt sit Hoved paa Kanten af Bordet og grædt ud, men det var ham ikke muligt, selv om han med en eneste Taare kunde have vasket sit Navn rent.

Han tog Lampen og gik ind i sit Værelse.

Der var alt endnu, som han havde efterladt det om Morgenen den 31te Juli, thi hans Fængsling havde fundet Sted umiddelbart efter Opdagelsen af Underslæbet, og man havde ført ham lige fra Postkontoret til Arresten.

Hans Bøger stod paa Kommoden, og paa Skrivebordet laa et Ark Papir, hvor paa der stod skrevet: „Berlin, den 31te Juli 18.." Videre var Skriveren ikke naaet, sandsynligvis havde der manglet Tid. Og alt rundt omkring var bedækket med et tre Maaneders Støvlag, ingen Haand havde holdt det borte, akkurat som man plejer at gjøre ved Dødens Efterladenskaber, indtil den første Sorg har lagt sig og Livet kræver sin Ret.

Ernst Linde stillede Lampen paa Skrivebordet og satte sig paa Stolen; det var en ganske mekanisk Handling, thi han vidste ikke, hvad han skulde gjøre der, han kunde ikke en Gang huske, til hvem han egentlig havde villet skrive, og selv om han havde vidst det, saa laa der dög saa meget mellem den Gang og nu.

Til hvem skulde han i det hele taget skrive nu?

I det mørke Forværelse var den gamle Linde traadt ind og lagde sin aade Kappe paa en Stol.

Døren til Soveværelset var bleven staaende aaben og han kunde igjennem den se ind i det tredje Værelse til den belyste Skrivebordsplade og Sønnens Hoved, der var bøjet ned derover.

I denne skarpe Belysning traadte den blege, smukke Profil enkelte Træk tydeligt frem paa den Baggrund, og den gamle Mand blev staaende ubevægelig hensunken i bybe Tanker.

Længselsluften og maaske Sorgen havde gjort det før saa blomstrende Yaglingeansigt smallere, der laa i dette Øjeblik noget drengeagtigt, som den Gang han gik i Skole.

Og netop saaledes havde Ernst siddet saa mange Gange over sine Bøger.

Det var jo temmelig knapt, og man maatte jo spare paa alle Maader, selv paa Brændsel og Belysning; den store Ovn i Dagligstuen varmede alle tre Værelser, og Friedrich Linde røg gjerne sin Aftenpibe i Mørke, det var ham nok, naar han saa Gløden af Tobakken.

Og sin læsende Søns Ansigt gjennem de to Døre i Lampeskjæret. Det sidste kunde han daarligt give Afkald paa.

Han kjendte ogsaa hver Trækning i de fine Drengelæber, og han vidste, naar der forekom et særlig vanskeligt Sted i Cicero eller i Algebraen.

Saa gik han langsomt ind til ham, bøjede sit furede Ansigt over Bogen, bed halvforlegen i det lange graa Skjæg og sagde:

„Op med Hovedet, min Dreng, blot ikke forknyt! Jeg tror gjerne, at det er forbandet svært at lære alle de Videnskaber udenaad, men naar man nu til Dags vil frem, gjælder det om at hænge i. Det lønner sig, Ernst — —"

Ja, nu havde det lønnet sig.

Friedrich Linde løftede Hovedet med et kort Ryk og gik ind til sin Søn.

„Nu er du altsaa her, Ernst," sagde han.

Ikke et Ord mere eller mindre.

Han stod i det lille Værelse midt paa Gulvet og tyggede paa sit Overskjæg.

Ernst Linde var sprunget op ved Lyden af den velbekjendte Stemme. Han sad jo her og ventede paa sin Fader, en Gang maatte jo træffe sammen, men nu da Øjeblikket var kommen, rystede hans Knæ under ham, og han slog Øjnene ned.

Den gamle forblev ganske rolig.

„Kom blot over i Dagligstuen," sagde han, „— eller nej, hvad vi to har at tale med hinanden om, bliver bedst inden for disse fire Vægge, den gamle behøver ikke at vide det."

„Nu er det altsaa forbi, Ernst. Arbejdet i de lange Aar, Sorg og Savn — naa ja, det hjælper ikke at tale om det. Hvad tænker du nu at begynde med?"

„Jeg ved det ikke, Fader."

„Jeg ved det heller ikke. Staten vil ikke vide noget af dig — naturligvis — til Studering — det eneste skulde da være Medicin — har jeg ingen Penge, og til Arbejde er dine Hænder for fine."

„Det er haardt," svarede Ernst Linde sagte.

„Mener du? Den ringeste Straf og oven i Kjøbet Varetægtsarresten regnet med — kalder du det haard? De Herrer har dømt dig meget mildt, eller i det mindste retfærdigt."

Den unge Mand løftede trodsigt Hovedet.

„Jeg har ikke gjort det for min egen Skyld, Fader."

„Det ved jeg. Før et Bord og et Par Stole, som Fogden havde pantet. Jeg vilde hellere have spist ved Komfuret og sovet paa Jorden! Ikke for dig selv! Men fremmede Penge har du alligevel taget."

„Jeg vilde have lagt dem tilbage den næste Dag."

„Du kunde dø om Natten, og selv om dette ikke indtraf, stjaalet er stjaalet."

Retsbudet gjorde en Pause og trak Vejret dybt.

„Ganske vist er det haardt, Ernst, dog ikke for dig, men af dig. Se, der er min Uniform, og her i Lommen har jeg Æresmedaljen. Jeg har taget den af, thi Uniformen er plettet af min egen Søn, Hr. Præsidenten har just ikke sagt det med rene Ord, men ment det har han, og har Ret. — Derfor maatte jeg ogsaa lægge Frakken."

„Fader!" sagde Sønnen forskrækket.

„Undrer det dig? Saa var du aldrig bleven en god Embedsmand, selv om du ikke havde gjort det. Men det kan nu være dig lige meget."

Ernst Linde rullede mekanisk det foran ham liggende Papir sammen.

„Naar din Skjæbne ikke længer skal bekymre mig, Fader, saa vil det anvendte vel ogsaa være Tilfældet, og da kan jeg lige saa godt gaa straks."

„Det bliver vel det bedste," sagde den gamle. „Jeg vil ikke forstøde dig, Ernst," tilføjede han noget mildere, „men foreløbig kan vi ikke blive sammen. Hvad jeg kunde gjøre for din Fremtid, det har jeg gjort i mere end rigeligt Maal. Nu kan jeg ikke mere. Jeg ved ikke, hvad der skal blive af dig, men du maa vide det, eller Livet maa lære dig det. Hvis vi bliver sammen, Ernst — der er gaaet noget itu i mig, det gjør ikke godt, at vi ser hinanden hver Dag. Du kan heller ikke blive i Berlin, her ved alle Mennesker, at du er en bortjaget og straffet Embedsmand."

„Og jeg skal lade dig alene tilbage", sagde Sønnen med kvalt Stemme.

„Da din Moder døde, lod hun mig ogsaa alene. Du var der rigtignok, det er sandt, men du kunde ikke nytte mig ret meget. Jeg tænkte, at det skulde komme senere."

Friederich Linde rejste sig med Besvær og saa sig om.

„Dette Værelse og Soveværelset ved Siden af vil jeg leje ud, Pensionen er knap og kan paa den Maade maaske strække til til Huslejen. Naturligvis — indtil den første i næste Maaned maa du gjærne blive her, Ernst, jeg vil ikke sætte dig paa Gaden, og før den Tid finder jeg dog ingen Lejer. Men kom nu, jeg tænker Fru Behrend imidlertid har dækket Aftensbordet."

Han tog Lampen og gik over i Forværelset.

De satte sig begge til Bords, medens Fru Behrend gav sig noget at bestille i Kjøkkenet.

Ingen af dem rørte noget, den ene saa paa den anden, som ventede han noget, og naar deres Øjne mødtes, saa de til Siden eller ned i Thekopperne.

Tilsidst greb Retsbudet sin lange Pibe, stoppede den omstændelig og tog nogle Drag, der øjensynlig kostede ham Anstrængelse. Han stillede den ogsaa straks hen i Krogen igjen, da Ernst pludselig rejste sig og tog sin Hat.

Den unge Mand traadte hen for sin Fader, strakte Haanden ud og sagde:

„Naa, saa Farvel, Fader, og lev vel. Du vil ikke høre ret meget fra mig i den nærmeste Tid, men jeg tænker nok at sloa mig igjennem."

„Du vil allerede af Sted?"

„Enten det sker i Dag eller i Morgen kommer vel ud paa et."

„Har du Penge?"

„Nej."

Friedrich gik hen til sin Skrivepult og tog noget ud deraf.

„Meget har jeg ikke, det kan du nok tænke. For det civile Tøj maatte jeg betale fyrretyve Mark, men tyve kan jeg endnu afse. Det er ialt tredsindstyve, forhaabentlig vil du snart komme saa vidt, at du kan tilbagebetale dem. Jeg mener naturligvis ikke for min Skyld, jeg vil gjerne vente, men for dig selv var det godt, om du snart kom til at fortjene noget."

Han lagde det blinkende Pengestykke paa Kanten af Bordet og gik med Hænderne paa Ryggen hen til Vinduet.

Der blev et Øjeblikks Stilhed, saa sagde Ernst Linde:

„Tak, Fader — Farvel —"

Retsbudet saa gjennem de duggede Ruder sit eneste Barn forsvinde i Natten. Han stod med stram Holdning og rørte sig ikke, man kunde have antaget ham for en Statue. Da vendte han sig pludselig om.

Tyvemarkstykket laa ikke længere paa Bordet, og den gamle Mand foldede Hænderne.

„Han har taget det," hviskede han, „Gud ske Lov. Jeg var næsten bange for at se efter det, for jeg troede, det laa der endnu. Og saa vidste jeg ogsaa, hvor han var gaaet hen, den Vej, som saa mange her i Berlin gaar. Men hvem, der vil dø, behøver ingen Penge."

Den med Magt tilbagetrængte Faderfølelse kom nu til Udbrud.

Friedrich Linde gik over i sin Søns ensomme Kammer og satte sig ved Skrivebordet. Han kunde ikke forbinde nogen fornuftig Mening med uvirksom at gruble her, men det forekom ham som en Trøst at lade Hoved og Arme hvile paa det haarde Træ, som var bleven saa blankt af det slittige Brug.

Ernst Linde gik langsomt ned ad Müllerstrasse. Han holdt endnu Pengestykket, som Faderen havde givet ham, i den lukkede Haand. Det lille Stykke Metal blev ham tungere og varmere mellem Fingrene, og helst havde han kastet det langt bort.

Hvorfor skulde det ogsaa just være det samme Møntstykke, som det, hvortil hans Ulykke knyttede sig, og hvorfor skulde det just være hans egen Fader, han havde at takke derfor?

Det sidste var i Grunden ganske naturligt, naar det blot ikke var givet ham paa en saa kold Maade.

„Jeg burde ikke have taget det," sagde han til sig selv, og mærkelig nok kom i samme Øjeblik den Tanke op i ham, som havde trykket hans Fader.

Den unge Mand slog Hovedet tilbage; der var en god Portion Livskraft i ham, og han tænkte slet ikke paa, at det nogen Sinde kunde komme saa vidt med ham. Hans Karriere var rigtignok ødelagt for bestanding, men hans Kundskaber kunde ingen Anklager og ingen Dom berøve ham, og sluttelig var jo dog kun den mindste Part af Menneskeheden i den lykkelige Stilling at have deres Underhold af Staten. Om det overhovedet kunde kaldes en Lykke.

Ernst Linde havde tidligere betragtet det saaledes, og med sin lille Gage trøstet sig til, at der kom bedre Tider. Nu da Staten havde udstødt ham, anstrængte han sig for at fremdrage Skyggesiderne ved tidligere Eksistens. Det lykkedes ham ogsaa overraskende hurtig, især da han nærmede sig det livlige og glimrende Brændepunkt i Verdensstaden.

Hvem beboede alle disse glimrende Paladser? Den lavere Embedsstand — og videre vilde han vel ikke have bragt det til — trak sig tilbage til Forstaden og kjæmpede der en haard Kamp for Eksistensen; men her midt i Larmen og Trængslen sporede man det frie Erhvers Pulsslag. Kampen uden andre Lænker end Lovens. Pengene laa paa Gaden, og hvem der havde et godt Hoved, kunde tage dem op.

„Enten — eller — Undergang eller Sejr," blot ikke den langsomme Henslæben, i hvilken Dovenskab og Flid, Dumhed og Intelligens saa temmelig bærer de samme Frugter, og hvori man kun gjør et lille Skridt fremad hver tiende Aar, fordi Statsmaskinens Tandhjul ikke tillader at springe over.

Ernst var langsomt dreven med Strømmen til „Unter den Linden".

Klokken var imidlertid bleven ni, og Menneskemyldret paa de af elektrisk Lys overstraalede Trottoirs var paa sit højeste. Det regnede ikke længere, ogsaa Blæsten havde lagt sig.

Ved Kranglers Hjørne ved Overskjæringen af Friedrichsstrasse var der Trængsel. Midt paa Kjørebanen holdt en Politibetjent til Hest for at regulere Strømmen, og Linde blev trykket op mod Hesten.

„Træng bare ikke paa," sagde en til ham, og tilføjede: „Træd for Guds Skyld ikke Politikrikken paa Ligtornene, den er voldsom fintfølende."

Ernst saa sig om, og fik Øje paa en ung Mand i Hvidlök og med en bredskygget Hat paa Hovedet.

„Oskar Bellmann," udbrød han meget forbauset.

Vejen var atter bleven fri, og de to unge Mænd traadte samtidig over paa det modsatte Trottoir. Bellmann kastede Cigaretten bort og rakte Haanden ud.

„Er det virkelig dig, Ernst? Siden vi tog Præliminæreksamen har jeg ikke set dig. Hvorledes gaar det? du vilde jo for Postkarren, hvis jeg ikke tager feil."

„Ja," svarede Linde og vendte Hovedet bort.

Lyset fra Kafe Bauer strømmede i dette Øjeblik udover hjertig over hans Skikkelse — han var paa denne Time Aften maaske den eneste blandt Tusinde, der ikke bar Overfrakke, og Bellmann bemærkede straks dette.

„Du er vel paa Bummel, siden du ikke bærer Uniform," sagde han. „Noget varmere burde du dog have klædt paa, man fryser jo formelig ved Synet af Dig. Men det er jo meget, lad os gaa lidt sammen."

Han greb uden videre Omstændigheder den tidligere Skolekammerat under Armen og trak ham med sig.

"Det er snart tre Aar siden, Ernst — den Tid lig som en lille Evighed bag mig, men man lever jo ogsaa Gange saa hurtig i Berlin som andet Steds. Og ba man bliver blandet sammen. Bor du endnu i Müllerstrasse? Og lever din gamle endnu? Han var ved Retten, ikke sand? Du kan for Resten sige, du har været heldig, at Stephan stationeret dig her i Berlin; tænk om du sad inde i en anden polsk Rede! Saa er der dog hyggeligere hos os, udsat, at man har det fornødne Mammon. Naa, nu er kommen forbi, jeg vilde ned i Leipzigerstrasse til Ostermeier — saa maa vi gaa gjennem Jerusalemerstrasse, det ingen stor Omvej."

De stod paa Slotsbroen og saa over mod det kejserlige Palæ. I den store, triste Bygning saas næsten ingen Lys og Kejserstandarden hang slap ned ad Flagstangen.

Ved deres Fødder flød Spree mørk og tungsindig. Gaslygterne spejlede sig uhyggelig i det sorte Vand.

Ernst Linde havde endnu ikke svaret et Ord, ogsaa hans ordrige Ledsager blev pludselig mindre veltalende.

„Kom," sagde han og trak sin Kappe tættere sammen, „det er „Berlin ved Nat", det synes jeg ikke om. Naar man ser dig staa saadan som en stum Skjæbne — Gud maa vide hvorfor — saa kommer der underlige Tanker op i en. Saa de jeg en Gang der ned i Vandet — det bliver jo Mode i Berlin, og vi kan ikke vide, naar Turen kommer til os, saa skulde det være midt om Dagen, ellers vilde jeg nok bange for at drukne. Men for Øjeblikket er det lystigere Leipzigerstrasse med dens smukke Piger."

Nu var de der; de elektriske Buelamper oplyste hele Gaden, intet Steds var der mørkt og alle syntes at kjende hinanden.

„Her er „Cafés de France", sagde Bellmann. „Jeg kjender den naturligvis, jeg finder den storartet. Man drikker billigt og godt, hvad kan man forlange mere? Vi har alle noget at forglemme, alle noget at begræde. Min gamle Kammerat, det glæder mig at have fundet en Sjæl der sammen med mig har gaaet i det graa Klosters Trædemølle. Kan du huske, hvor vi havde Løjer med den latinske Professor?"

Det smalle, langstrakte Rum var fuldt af Gjæster, helt i Baggrunden fandtes et lille tomt Bord.

Ernst Linde tøvede et Øjeblik ved Indgangen, saa fulgte han langsomt efter sin gamle Ven.

Vel næppe en eneste af de til Stede værende kjendte ham, men han traadte for første Gang siden sin Domfældelse ind mellem en større Mængde Mennesker, og Vejen langs med Bordene forekom ham som et Spidsrodsløb. En anden saa op fra sit Glas og mønstrede ligegyldig den nykomne — det var maaske noget sjældent, at en kom her uden kvindelig Ledsagelse.

„Her er Kjæresteparrenes Mødested," sagde Bellmann og satte sig ned; „min Lille har ikke Tid i Dag, ellers vilde hun ogsaa være her — du har naturligvis ogsaa en Kjæreste?"

Ernst Linde saa sig om og rykkede sin Stol nærmere.

„Det er maaske urigtigt, Oskar," svarede han sagte, uden at tage Notits af det stillede Spørgsmaal, „det er maaske urigtigt, at jeg ledsagede dig. Jeg ved ikke, om du har nogen Anelse om, hvem du omgaas. Jeg er ikke mere Postembedsmand."

Bellmann saa ligegyldig op.

„Hvad saa?" svarede han og tog Vinkortet.

„Jeg er bleven afskediget," vedblev Linde.

"Saa, hm — en lille Uregelmæssighed — ha?"

„Og retslig straffet," sluttede denne med et dybt Aandedrag.

Oskar Bellmann vendte sig om og kaldte paa Kelneren:

„En Flaske „Chateau deur Tours" og to Glas! Det er min Gjæst i Aften, severe kan du ved Lejlighed tage Champagnevanche.

Du er et Faar, Ernst Linde, men tag det ikke ilde op. Hvem spørger dig om din Fortid, hvem gjør det her i Berlin? Ja, hvis du søger Blads et eller andet Sted" — Oskar smilede spottende ved disse Ord — „saa er det rigtigt noget andet, saa maa du bekjende Kulør; men ved Vin sammen med gamle Bekjendte —"

„Netop af den sidste Grund, Oskar."

„Aa Snak, min Ven. Vi har siddet sammen paa Skolebænken, du har jo meget ordentlig Tøj paa — det er i hvert Fald nyt — hvorfor skulde vi saa ikke nyde et Glas i hinandens Selskab? Men jeg ser, at det trykker din Sjæl, altså derfor din Syndsbekjendelse."

Ernst fortalte og den anden hørte til. Under Tiden fløjtede han sagte.

„Og nu staa jeg paa Berliner-Asfalten med tre Mark i Lommen," sluttede Linde. „Hvad kan og skal jeg begynde paa?"

„Kan? Saa temmelig alt, min Ven."

(Fortsættes.)